

Heinrich Badura

Europejska Akademia Badania Życia, Integracji i Społeczeństwa Obywatelskiego

Chowanna 2, 203-208

2004

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

„Chowanna”	Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego	Katowice 2004 [2005]	R. XLVIII (LXI)	T. 2 (23) Cz. I	s. 203–208
------------	--	-------------------------	--------------------	-----------------------	------------

Europejska Akademia Badania Życia, Integracji i Społeczeństwa Obywatelskiego¹

Celem artykułu jest krótka prezentacja zadań i funkcji pełnionych przez Europejskie Centrum Edukacji Ustawicznej oraz badań podstawowych problemów życia w zjednoczonej Europie, czyli Europejskiej Akademii Badania Życia, Integracji i Społeczeństwa Obywatelskiego (niem. *Europäische Akademie für Lebensforschung, Integration und Zivilgesellschaft – EALIZ*). Na decyzję o powołaniu Akademii wpłynęło wiele czynników, mających swe główne źródło w dotychczasowym funkcjonowaniu państw skupionych w Unii Europejskiej, ustalonych już od lat relacji między nimi, dokonującej się integracji społeczeństw tych krajów, a także przystąpieniem z dniem 1 maja 2004 roku do struktur Unii Europejskiej nowych dziewięciu krajów. Ta akcesja wprowadziła do dotychczasowego sposobu funkcjonowania Unii Europejskiej określone zaburzenie, które należy w jak najszybszym czasie opanować i wykorzystać dla nowej, poszerzonej struktury. Można tutaj wymienić kilka czynników motywacyjnych, które doprowadziły do powstania Akademii:

1. Długoletnie i wielostronne zajmowanie się problematyką całościowego rozwoju Europy jako zintegrowanych państw i ich społeczeństw.
2. Doświadczenia dotyczące aktualnej, rzeczywistej sytuacji społecznej poszczególnych integrujących się krajów.
3. Znajomość doświadczeń i rozwoju stanowisk Unii Europejskiej w zakresie diagnozy i rozwiązywania problemów integracji.

¹ Tytuł oryginalny artykułu prof. Heinricha Badury: *Europäisen Akademie für Lebensforschung, Integration und Zivilgesellschaft* – przełożył S. Juszczak.

4. Uświadomienie sobie, że jednostronne wspieranie rozwoju i postępu technologicznego w jednostkowym kraju długo nie przynosi spodziewanych rezultatów.

5. Fakt niezaprzeczalny, że tym sposobem wewnętrzna integracja społeczeństw Europy nie jest osiągalna.

6. Istnieje konieczność uwzględnienia wagi, decydującej roli i potrzeb tworzenia tworzonego albo tworzącego się społeczeństwa obywatelskiego, jak i duchowej misji procesu integracji (postulat ten pierwszy wypowiedział Jaques Delors, a przewodniczący Komisji Europejskiej Romano Prodi określił, że „Europa koniecznie potrzebuje swojej »duszy«”, czyli określenia swej tożsamości.

7. Ostatnim czynnikiem, który bezpośrednio przyczynił się do powołania Akademii, były owocne rozmowy prowadzone kolejno ze wszystkimi ambasadarami w Austrii krajów, które przystąpiły do Unii Europejskiej w maju br. oraz przyrzeczeniami złożonymi przez ambasadorów Rumunii, Bułgarii i Chorwacji o przyszłej, daleko sięgającej i trwałej współpracy z Unią Europejską oraz tworzoną Akademią.

Tożsamość Akademii

Europejska Akademia Badania Życia, Integracji i Społeczeństwa Obywatelskiego jest europejskim instytutem mającym na celu wspieranie funkcjonowania życia jednostki pod względem personalistycznego, czyli osobowo-centrycznego punktu postrzegania społeczeństwa.

EALIZ oznacza nowoczesną, innowacyjną europejską przestrzeń obejmującą: edukację ustawiczną, prowadzenie badań nad rozwojem społeczeństwa, organizowanie spotkań i prowadzenie wspólnych dyskusji na temat upowszechniania doświadczeń związanych z całościowym kształtowaniem życia i funkcjonowaniem w zjednoczonej Europie. Przestrzeń ta uwzględnia europejski humanizm oraz europejski system wartości (np. godność człowieka, wzajemny szacunek, respektowanie odmienności, zróżnicowania, etc.). Humanistyczne wartości często są przedmiotem moich wykładów, dlatego stały się warunkiem *sine qua non* podejmowania współpracy instytucji i osób fizycznych z naszą Akademią. Zasady te stały się istotną podstawą statutu Akademii.

Unikalność instytucjonalna EALIZ w strukturze Europy jest zdeterminowana następującymi aspektami:

1. Tematycznym: uwzględniając – w perspektywie dynamiki integracji europejskiej – najważniejsze problemy życiowe związane z dalszym rozwojem społeczeństwa obywatelskiego, które jest jednocześnie nowoczesnym społeczeństwem wiedzy.

2. Strukturalnym i organizacyjnym: egzemplifikującym się w bezpośrednim włączeniu się ambasad i oficjalnym nominowaniu przedstawicieli wszystkich krajów akcesyjnych do kręgów decyzyjnych, decydujących o problematyce prowadzonych badań, działalności i dalszym rozwoju Akademii.

Podstawa działalności EALIZ

Podstawą działalności Akademii jest wielostronne wspieranie integracji krajów, które wstąpiły do Unii Europejskiej z krajami już funkcjonującymi w jej strukturze oraz dążenie do dalszego poszerzania Unii i osiągnięcie przez nią sukcesu na arenie międzynarodowej.

Misja Akademii

Głównym zadaniem EALIZ jest służenie upowszechniania wewnętrznej integracji przestrzeni życiowych poszczególnych krajów europejskich. W sposób obszerny Akademia ma ujmować daleko idące współdziałanie i współpracę krajów członkowskich w zakresie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego, utrwalania systemu wartości w życiu jednostki, funkcjonującej w zbiorowości zróżnicowanej.

Akademia będzie miejscem spotkań i dyskusji z:

- przedstawicielami nauki i badaczami,
- politykami,
- biznesmenami,
- przedstawicielami kultury, sztuki i edukacji,
- kreatorami opinii publicznej,
- przedstawicielkami i przedstawicielami społeczeństwa obywatelskiego, różnorodnych grup zawodowych oraz grup społecznych,
- jednostkami poszukującymi sensu życia,
- reprezentantami różnych religii oraz przynależności narodowej.

W trakcie spotkań dominować powinna wzajemna tolerancja, szacunek, otwartość, życzliwość, racjonalność, solidarność, obustronna (często wielostronna) akceptacja, partnerskie współdziałanie, umożliwiające wzajemny dostęp do informacji i do wiedzy oraz pozwalające na transfer informacji, a nawet wiedzy.

Kluczowymi elementami w omawianym procesie są:

- równość, równoprawność oraz w pewnym zakresie identyczność krajów członkowskich, prowadzących do ukształtowania tożsamości Europy;
- ekspansja, czyli systematyczne poszerzanie i pogłębianie integracji europejskiej, traktowane jako multilateralny proces polityczny;
- społeczeństwo obywatelskie, uwzględniające zarówno subiektywne, jak i obiektywne oraz jednostkowe potrzeby poszczególnych obywateli i całego społeczeństwa.

Cele Akademii są postrzegane z perspektywy strategicznej, co oznacza partnerską i wzajemnie uzupełniającą się współpracę z instytucjami pokrewnymi, mającymi podobne założenia. Instytucje te funkcjonują na poziomie poszczególnych krajów a nawet całej wspólnoty europejskiej, będą to: organizacje młodzieżowe, organizacje stanowiące agendy rządowe oraz pozarządowe, instytucje i instytuty nauki o rozwoju, organizacje tworzonego społeczeństwa obywatelskiego poszczególnych krajów członkowskich, stające przed perspektywą edukacji permanentnej.

Akademia posiada orientację ukierunkowaną na europejski system wartości, europejski system prawny i filozofię państwa funkcjonującego w Unii Europejskiej. Działalność Akademii skupia się na obywatelce/obywatelu i uwzględnieniu jej/jego realnych potrzeb osobistych. Te potrzeby należy przeanalizować, zrozumieć i dokonać ich hierarchizacji. To implikuje ze strony Akademii integrację potrzeb emocjonalnych, intelektualnych, duchowych i materialnych; integracja jest naszym zasadniczym założeniem i gwarancją dalszej optymalizacji dążeń jednostek, zarówno ekonomicznych (osiągnięcie odpowiedniego statusu ekonomicznego), jak i politycznych (zasadnicze wielostronne wspieranie motywacji politycznej aktywności i udziału w kształtowaniu procesów społeczno-politycznych itd.).

Podstawowymi zasadami, jakimi kieruje się Akademia, jest: budowanie trwałych podstaw współpracy między uczestniczącymi krajami, całościowe ujęcie badanych zjawisk i procesów, czyli nie tylko ich ujęcie interdyscyplinarne, ale także transdyscyplinarne, respektowanie postaw nie-, pozareligijnych i bezpartyjnych. Mamy tutaj na myśli całkowitą niezależność Akademii od instytucji o charakterze i celach religijnych, partyjno-politycznych lub światopoglądowych, jednak nie wyklucza się określonych form i modeli konkretnej współpracy na poziomie realizacji wspólnych projektów.

Podłożem działalności Akademii powinna być doskonała i wszechstronna wiedza naukowa jej pracowników, osób z nią współpracujących, sympatyków, ich duże doświadczenie w zakresie prowadzenia badań w obszarze nauk społecznych oraz wiedza i umiejętności w obszarze edukacji.

Swą działalność Akademia będzie prowadziła w dwóch płaszczyznach: poprzez konferencje, kongresy, seminaria, warsztaty (*workshops*) oraz częste spotkania, a w drugiej płaszczyźnie poprzez realizację innowacyjnych, dotyczą-

cych aktualnej problematyki i systematycznie zgłaszanych programów edukacyjnych.

Działalność Akademii obejmuje tematycznie cztery sfery dziedzinowe:

- nauka i badania, nowe technologie, w tym technologie informacyjno-komunikacyjne, mass media, edukacja i kultura;
- gospodarka, prawo, bezpieczeństwo i sprawy socjalne;
- religie, pogłębliwość, etyka, moralność – w ogólności system wartości uznawany przez jednostkę;
- człowiek, społeczeństwo obywatelskie, sfery życiowe jednostki i polityka.

Wymienione cztery sfery postrzegane są całościowo, w sposób zintegrowany i kształtują specyficzne cechy konstruowanych projektów naukowo-badawczych, edukacyjnych, a nawet politycznych.

Certyfikowanie standardów funkcjonowania Akademii znajduje się w stadium dyskusji i negocjacji prowadzonych z partnerskimi uczelniami w wielu krajach. Informacje o Akademii, organizowanych przez nią przedsięwzięciach edukacyjnych, naukowych i społecznych, dokonywana jest czterema sposobami:

- przez stronę internetową: <http://www.ealiz.at>, a także przez pocztę elektroniczną: ealiz@on.at;
- przez własną sieć partnerską, mającą charakter elektroniczny i/lub tradycyjny;
- przez własny magazyn informacyjny „Europa nEU”;
- bezpośrednio przez sieć ambasad, ministerstw i organizacji wszystkich nowo przyjętych krajów, współpracujących ze sobą.

EALIZ jest dziś oficjalnie uznanym stowarzyszeniem realizującym cele społeczne. Z tego powodu może otrzymywać dotacje, które są korzystne dla darczyńcy, obniżające wysokość płaconych przez niego podatków. Od początku sformułowania idei Akademii trwały starania o to, aby utworzyć fundację w celu ekonomicznego wspierania EALIZ i w ten sposób umożliwić Akademii stworzenie stałej bazy finansowej i w ten sposób niezależnienia jej od innych instytucji lub partii politycznych.

Decyzją zgromadzenia członków Komisji Naukowej i Politycznej Akademii, składających się z oficjalnych przedstawicieli i przedstawicieli wszystkich krajów, które zostały przyjęte do struktur europejskich, z dnia 2 kwietnia 2004 r., rozpoczniemy semestr zimowy roku akademickiego 2004/2005 dwoma systematycznymi kursami, mającymi charakter wprowadzający:

- regiony, polityka regionalna, zarządzanie regionami, organizacja regionów oraz tematy pokrewne;
- Unia Europejska: struktura instytucjonalna wspólnoty europejskiej, jak pracować w Unii Europejskiej i jak współpracować z krajami unijnymi.

Cykl konferencji naukowych organizowanych przez EALIZ zapoczątkowała konferencja „Quo vadis integracja? Poszerzenie jako społeczna odbu-

dowa Europy”, zorganizowana 24 stycznia 2004 roku. Zakończyła się ona dużym sukcesem, ponieważ uczestniczyło w niej aktywnie 500 przedstawicieli osiemnastu krajów. Informacje o konferencji rozpowszechniała prasa, telewizja i radio austriackie oraz pięć zagranicznych stacji radiowych. Dokładne informacje na temat tej konferencji można znaleźć na stronie internetowej: www.ealiz.at.

23 października br. organizujemy w Eggenburgu (Austria), siedzibie Akademii, w bezpośredniej współpracy z uniwersytetem w Salzburgu, kolejną, dużą konferencję ogólnoeuropejską nt.: „Porozumienia międzynarodowe i poszerzenie Europy”. W planie są następujące konferencje o zasięgu europejskim:

- maj 2005 roku: „Bilans pierwszego roku integracji 2004”,
- zima 2005/2006, konferencja na temat: „Bieda a integracja europejska”,
- w 2006 roku planuje się zorganizować następujące konferencje: „Społeczeństwo obywatelskie a integracja”, „Bóg – religijność, prawodawstwo europejskie a integracja”, „Współpraca międzyregionalna a integracja”.

Kończąc tą krótką informację o nowej międzynarodowej instytucji społecznej, edukacyjnej i naukowej, jaką jest EALIZ, chciałbym się podzielić kilkoma refleksjami, związanymi z kilkakrotnymi pobytami w Polsce, już po akcesji do struktur Unii Europejskiej. Otóż w trakcie swych podróży po Polsce rzadko spotykałem w miejscach publicznych symbole europejskie. Co zrodziło we mnie pytanie, czy społeczeństwo polskie jest zadowolone z akcesji? Moja wieloletnia praca w organizacjach nie tylko narodowych, ale także międzynarodowych, zajmujących się prolematyką europejską, daje mi podstawy do stwierdzenia, że nie ma „naszej” i „waszej” Europy. Europa jest jedna. To ona wyznacza naszą przestrzeń życiową, gwarantując sprawiedliwość, pokój i ułatwiając uzyskanie dobrobytu dla wszystkich. Służenie właśnie tym celom jest misją EALIZ. Dlatego uprzejmie zapraszam Państwa do współpracy bezpośredniej i pośredniej z Akademią, do aktywnego uczestniczenia w naszej działalności. Będziemy wdzięczni za wszelkie konstruktywne sugestie, impulsy do konkretnej aktywności i prace.

Heinrich Badura